

Pripombe nevladnih organizacij na predlagano strukturo NPVO

V preprisanem roku (do 15. januarja 2004) je MOPE prejel pripombe štirih nevladnih organizacij na predlog strukture Nacionalnega programa varstva okolja, ki je bila predstavljena na delovnem srečanju 23. decembra 2003.

Pripombe so posredovale naslednje organizacije:

- Društvo Fokus
- Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, ustanova
- Inštitut za ekologijo
- Zveza potrošnikov Slovenije

Pripombe organizacij v celoti sledijo v prilogi:

Društvo fokus:

Glede komentarjev na dispozicijo NPVO: pri poglavju o klimatskih spremembah manjka jasnejša izpostavitve nekaterih področij.

Promet je sicer obravnavan v Operativnem programu, toda ce bodo v OP navedeni ukrepi edini, ki jih bomo izvajali, bomo emisije iz prometa težko ustavili. Promet bi torej moral biti posebej izpostavljeno področje.

Nadalje manjkata področji prilagajanja na klimatske spremembe in preprečevanja posledic. Slovenija se iz leta v leto sooča z vse hujsimi posledicami klimatskih sprememb in tako preprečevanje teh posledic kot prilaganje nadaljnjim spremembam morata biti posebni področji v NPVO.

Zadnje področje, ki bi ga bilo pomembno izpostaviti je odgovornost Slovenije za preprečevanje klimatskih sprememb sirse kot samo v Sloveniji. Z vstopom v EU očitno postajamo del razvitega sveta, ki s svojo porabo in unicevanjem naravnih dobrin vpliva na zivljenje ljudi v revnejših državah sveta. Tako Kjotski protokol kot UNFCCC obvezujeta podpisnice k enakopravni delitvi bremen onesnazenja in klimatskih sprememb ter pomoci drzavam v razvoju. Zato menimo, da bi moral NPVO vsebovati posebej področje, ki bi pokrivalo opisano tematiko.

Lep pozdrav,

Lidija Zivcic

PRIPOMBE NA PREDLAGANO STRUKTURO NPVO

Posamezna poglavja

Načela in strateške usmeritve

V tem poglavju morajo biti navedene konkretni cilji, ambicije, ki jih ima Slovenija na področju varstva okolja, narave in vzpostavljanju trajnostnega razvoja. V tem delu dokumenta mora biti jasno napisano, kakšna stališča bo Slovenija zastopala po vstopu v EU. Gre za potrebo po splošni opredelitvi – ali bomo med progresivnimi državami članicami EU in se bomo strateško povezovali s tako mislečimi državami članicami, ali bomo med tistimi, ki zavirajo okoljsko progresivnost, ker v njej ne zmorejo prepoznati možnosti gospodarskega razvoja. Bilo bi koristno in zanimiva vaja za strateško načrtovanje, če bi se že tu ozrli na naše ambicije po tem, ko se bo izteklo obdobje za katerega bo veljal NPVO, ki se zdaj pripravlja.

Poleg tega bi moral ta segment poročila vsebovati tudi strateški načrt tega, kako bo MOPE zagotavljalo integracijo oz. koordinacijo in vključevanje okolja v sektorske politike. Zdi se namreč, da je to v Sloveniji še vedno izredno šibka točka.

Predvidevamo, da bo tisti del načel in strateških usmeritev, ki se bodo nanašali na uporabo ekonomskih instrumentov, v tem poglavju splošen. To pomeni, da bo poglavje zajemalo tiste ekonomske instrumente, ki jih lahko uporabljamo na vseh okoljskih in naravnovarstvenih področjih. Del ekonomskih instrumentov pa je možno in/ali smiselno uporabiti zgolj za posamezna področja in pričakujemo, da bodo ti instrumenti podrobneje predstavljeni in definirani v ustreznih poglavjih NPVO.

Stanje okolja v Sloveniji

Zdi se, da je treba v tem delu poročila objektivno oceniti “informacijske luknje”, ki preprečujejo boljše, predvsem pa bolj ažurno oceno stanja in tudi simulacijo trendov, ki jih lahko (ali pa ne) dosežemo z izvajanjem sprejetih operativnih načrtov.

Ob tem pričakujemo, da bo NPVO poleg PSO vključil tudi povzetke in poročila avtorjev in/ali drugih organizacij o stanju okolja v Sloveniji.

Cilji in programi ukrepov po prednostnih področjih

Splošno

Na predstavitvi strukture in postopka sprejemanja NPVO je postalo jasno, da bo lahko prišlo do tega, da bo sodelovanje javnosti pri pripravi dokumenta le načelno, ker MOPE namerava v ta novi dokument vključiti zaveze/cilje že sprejetih Operativnih in drugih načrtov izvajanja zakonodaje. To pod vprašaj postavlja smiselnost sodelovanja NVO pri pripravi dokumenta, ki je takorekoč že napisan. Zato predlagamo da se v procesu priprave NPVO uporabi trotirni pristop in sicer za:

- Operativne (in druge akcijske) načrte ter strategije, ki so že sprejeti: možnost revizije in izboljševanja že sprejetih dokumentov in vključitev teh dopolnitev v NPVO (predvsem v smislu postavljanja bolj ambicioznih zavez).

- Operativne (in druge akcijske) načrte ter strategije, ki so v fazi sprejemanja: priprava operativnih načrtov, ki teče zdaj mora potekati tako, da bo zagotovljena transparentnost postopka in sodelovanje javnosti.
- Operativne (in druge akcijske) načrte ter strategije, ki jih bomo sprejemali v obdobju do leta 2008 in njihova priprava še ni stekla: opredeljevanje vsebine in terminskih rokov sprejemanja tistih dokumentov, ki jih v Slovenij mora/namerava sprejeti v obdobju, v katerem bo veljal NPVO

MOPE naj oblikuje zavezujoče in transparentne postopke sodelovanja vseh interesnih skupin pri sprejemanju strategij, programov ter zakonodaje (vključno s podzakonskimi akti in operativnimi programi), ter enak proces uporabi tudi pri pripravi NPVO:

- javno objavo terminskega načrta in celotnega postopka sprejemanja dokumenta z objavo vseh posameznikov ter interesnih skupin, ki v postopku sodelujejo,
- določanje minimalnih časovnih obdobjev za oddajo pripomb in komentarjev na posamezne osnutke dokumentov,
- javno objavo vseh prejetih pripomb in komentarjev,
- javno razpravo o dokumentu, na kateri se sprejmejo sklepi o spremembah ali dopolnitvah naslednje verzije dokumenta,
- javno objavo vseh zapisnikov in odločitev, ki v postopku sprejemanja vplivajo na oblikovanje dokončne verzije dokumenta,
- odgovore pristojnih oseb na vse prejete pripombe z utemeljitvami neupoštevanja pripomb.

Mednarodne aktivnosti

Tu je treba nedvomno vključiti tudi dinamiko postopka ratifikacije tistih mednarodnih pogodb, ki jih je Slovenija že podpisala, a jih še ni ratificirala.

Sledi novo poglavje z okvirnim naslovom

Okolje in javna uprava

Ta del naj vsebuje naslednje elemente/zaveze

- Konkretni primeri vključevanja okolja na sektorska ministrstva (na vsakem od relevantnih ministrstev – okoljsko mesto)
- Načrt/strategija razvoja sistema zelenih javnih naročil in splošne "ozelenitve" državne in javne uprave
- Zaveza – strategija MOPE za pridobitev standarda ISO 14 000
- Strategija krepitve lokalnih skupnosti za bolj učinkovito izvajanje predpisov, ki so v njihovi pristojnosti.

Izobraževanje, obveščanje, in sodelovanje javnosti

Predlagamo spremembo naslova v naslov Krepitev javnega sektorja. S tem bi končno presegle odnos, države do NVO, ki naj ne bi bile sposobne drugega kot biti informirane in informirati, osveščati ter oblikovati komentarje v postopkih odločanja.

Poleg predlaganih vsebin naj NPVO vključuje tudi:

- pripravi analizo potreb MOPE po sodelovanju z NVO in glede na to pripravi program financiranja okoljskih NVO ob tem, da prouči možnost podeljevanja koncesij oziroma vključevanja NVO v pripravo strokovnih nalog.
- Ne glede na to, kje MOPE vidi potencialne strateške potrebe po sodelovanju dela NVO mora pripraviti strategijo zagotavljanja sistemskih pogojev delovanja okoljskih NVO. S tem bo MOPE sledilo Strategiji razvoja NVO, ki jo je lani sprejela vlada RS.

Spremljanje izvajanja

V tem poglavju morajo biti vključeni nastavki, da bo mogoče NPVO spremeniti oz. dopolniti, če bo iz poročil razvidno, da se zaveze iz NPVO ne izpolnjujejo. Če taka povratna zanka ni vključena v dokument, potem je poročanje o izvajanju samo sebi namen.

Pri spremljanju izvajanja NPVO je pri oblikovanju ocene uspešnosti potrebno vključiti in upoštevati tudi različna domača in mednarodna poročila, ki se nanašajo na stanje okolja v Sloveniji.

V tem delu je treba opredeliti tudi terminski načrt za pripravo NPVO od leta 2008 naprej, da se ne bo takrat ponovila situacija, ko bomo v naslednji dokument morali vključevati zaveze, ki so že sprejete.

Inštitut za ekologijo

AMANDMAJSKI PREDLOG NA STRUKTURO NPVO:

Spremeni se naslov poglavja in razširi se notranja struktura 7. poglavja:

Iz "IZOBRAŽEVANJE, OBVEŠČANJE IN SODELOVANJE JAVNOSTI" v "DELOVANJE ORGANIZIRANE JAVNOSTI"

DEJAVNOSTI: - obveščanje (dostop do informacij in posredovanje le-teh),

- promocija,
- izobraževanje in vzgoja,
- ozaveščanje (spreminjanje vzorcev potrošnje),
- raziskovanje,
- participacija,
- manifestacije in akcije,
- konzultacije,
- založništvo,
- nadzorovanje.

direktor

Inštituta za ekologijo

dr. Andrej A.Lukšič

Zveza potrošnikov Slovenije

Predlogi ZPS

a. Predstavitev strukture in formalnih okvirjev NPVO

(priloga: gradivo za srečanje)

Predlog vsebine NPVO

1. UVOD
2. NAČELA, standardi in vodila, terminologija
3. IN STRATEŠKE USMERITVE
4. .STANJE OKOLJA
5. CILJI IN PROGRAMI UKREPOV
  - KLIMATSKE SPREMEMBE
  - NARAVA IN BIOTSKA RAZNOVRSTNOST
  - KAKOVOST ŽIVLJENJA (OKOLJE IN ZDRAVJE)
  - ODPADKI, RABA NARAVNIH VIROV IN INDUSTRIJSKO ONESNAŽEVANJE
6. JAVNE SLUŽBE VARSTVA OKOLJA
7. MEDNARODNE AKTIVNOSTI
8. IZOBRAŽEVANJE, OBVEŠČANJE IN SODELOVANJE JAVNOSTI
  - okoljska vzgoja
  - dostop do informacij
  - NVO Partnerstvo za okolje in sodelovanje javnosti
  - Trajnostna potrošnja in vključevanje potrošniških organizacij za osveščanje potrošnikov za trajnostno potrošnjo
  - potrošniki (spreminjanje vzorcev potrošnje)
9. FINANCIRANJE
  - 1sistemsko financiranje NVO za aktivno vključevanje v oblikovanje politikl
10. SPREMLJANJE IZVAJANJA, indikatorji uspeha